

Krúdy Gyula

SIPKA, A HÍRES TORONYMÁSZÓ

Sipka, akiről mesélek, inas volt egy pesti ácsmesternél.

Abban az időben örültek az ácsmesterek, ha inasuk volt. De nemcsak az ácsok, hanem mindenféle mesterek, mert a legények elmentek honvédek.

Nagy idők voltak. Kiütött a szabadságharc! Ahány épkézláb magyar volt, az mind elment arra, amerre a háromszínű zászlót vitték. Elment katonának.

Hej, ment volna Sipka is, mikor az ácslegények, inasok otthagyták a gazdájukat. Együtt sorozták be őket a diákokkal. Nem volt különbség mesterlegény és tanuló ifjú között. Magyar volt mind a kettő, fejébe nyomták a honvédcsapót. Sipka is ott settenkedett a sorozóbizottság körül, míg egy nagy bajuszú kapitány rákiáltott:

- Nem mégy mindjárt haza, te Hüvelyk Matyi!

Sipka szégyenkezve futott el.

Hát tehetett ő arról, hogy alig látszott ki a földből? A szívébe pedig nem láthattak. A szíve tele volt lelkesedéssel, hazaszeretettel.

Könnyes szemmel faragta tovább a gerendákat, deszkaszálakat. A gazdája vigasztalta:

- Ne búsulj, fiam...

- Már hogyan búsulnék, - felelte Sipka, - mikor gazduram is búsul, mert az öregsége miatt nem vitték el honvédek.

- Igaz biz az, - felelt sóhajtva az öreg ács. - De azért lehet, hogy még mi tehetünk valamit a hazáért. Csak várjunk türelmesen.

Nagy csaták, háborúk híre érkezett. Az öreg ács esténként elolvasta az újságból a csaták híreit. Sipka lángoló szemmel hallgatta.

Győztek a magyarok mindenfelé.

- No látod, fiam, - mondta az ács, - nélkülünk is győztek a honvédek.

Sipka azért csak tovább búsult.

Fordult az idő.

Vesztett csaták, veszett ütközetek híre érkezett.

- Hej, ha én ott lettem volna, majd megmutattam volna! - kiabált Sipka. - Inkább meghaltam volna, mint hátráljak.

- Nono, - szólt az ácsmester, - meghaltak elegenden.

Egyszerre Budavárába is bevonult az ellenség. A várfalakra ágyúkat raktak és az ágyúk csövét Pest felé szegezték.

Az öreg ács fejcsóválva mondta:

- Mind agyonlövöldöznek bennünket.

Nemsokára megdördültek az ágyúk.

A nagy fekete ágyúgolyók bűgva, sisteregve repültek Pest felé. Ahová repültek, ott ledöntötték a házakat, megölték az embereket.

Sipka a gazdájával egy mély pincébe rejtőzve hallgatta az ágyúk dörgését.

Napokig szóltak az ágyúk. A pesti házak romokban heverték, az emberek meghaltak, vagy elmenekültek.

Sipka esténként kilopódzott a pincéből. Körülnézett a romba dőlt városban.

Egy este oly eszeveszetten rohant haza, hogy majd nyakát szegte a pincelépcsőn.

- Gazduram, itt vannak a honvédek! Ostromolják Budát.

Az öreg ács egy szót se tudott mondani örömben, csak megölelte Sipkát.

- No, Sipka, - mondta aztán, - most következett el a mi időnk. Van a padláson egy tucat háromszínű zászlóm.

Régi követválasztási zászlók. Most kitűzzük azokat a pesti tornyokra. Azoknak is a legtetetejére. Hadd örüljenek neki a honvédek a budai parton.

Sipka nagyot ugrott örömben. Csakhogy végre tehet ő is valamit a hazáért.

Mindjárt lehozta a zászlókat a padlásról. Az esti sötétségben szépen elindult mesterével.

A budai várfalokról tüzet okádtak az ágyúk Pestre. Csapkodtak a golyók jobbra-balra.

Sipka bátran haladt előre a belvárosi templomig.

Ott a derekára kötött egy lobogót, s rúdját a kezébe fogta, aztán fel a toronyra!

Nem volt az olyan könnyű mesterség, mint hiszitek. A torony falán nincsenek lépcsők. Sipka a villámhárítón kúszott fel és a fal kiugrásaiba, párkányaiba kapaszkodott.

Nem hiába volt ácsmesternél. Eleget járt a torony tetején. A toronyfedés, tetőjavítás az ácsok munkája. Úgy kúszott felfelé, mint egy macska. Az öreg ácsmester nézett utána addig, míg könnybe lábadt a szeme. Sokáig tartott, amíg Sipka a torony tetejére ért. Útközben pihent is egy darabot.

De egyszer csak odafönt volt.

Kibontotta a zászlót. A háromszínű lobogó ott lengett a torony tetején az éjszakai szélben. A budai ágyúk gyilkos tűzzel dörögtek.

Egyszerre csak ezer meg ezer torok kiáltása hangzott át a Dunán. A hegyek visszhangozták a kiáltást.

- Éljen a haza! - Ezt kiáltotta húszezer honvéd akkor, midőn rohamra indult a budai vár ellen.

Sipka a torony tetejéről visszakiáltotta:

- Éljen a haza!

A lobogó pedig lengett, lengett, mintha biztatná a túlsó parton küzdő magyarokat...

Mire felkelt a nap, már nem volt egyedül a pesti tornyon lengő zászló.

Magyar zászló lengett a budai váron is. A honvédek bevették Budavárát.

A magyar vezér, mikor meglátta a pesti zászlót, megkérdezte, hogy ki tüzte azt oda.

Sipkát maga elé hívatta és érdemrendet tűzött mellére. Késő öreg koráig büszkén mesélte Sipka, az ács, híres toronymászását.

- Nem voltam Budán, de mégis segítettem a vár bevételében, - szokta volt mondani.

(Az Én Újságom, 1902/45.)